

کورونا ویروس؛ فقط شترها مقصر نیستند!



گفت و گویا
دکتر محمد مهدی گویا
مدیرکل مرکز بیماری‌های
وزارت بهداشت درمان و
آموزش پزشکی



مقدمه

«کوروناویروس‌ها»، ویروس‌های بزرگی هستند که باعث بیماری‌های متنوعی در انسان و بسیاری از حیوانات می‌شوند. مدتی است کورونا ویروس جدیدی باعث نگرانی جهانیان شده است که عامل MERS* نام دارد. هر چند این ویروس در بسیاری از افراد نشانه‌های شبیه بیماری آنفلوآنزا را به دنبال دارد اما در گروهی از بیماران مانند سالمندان ممکن است باعث بیماری شدیدتر تنفسی و بستری در بیمارستان و حتی مرگ شود. نظر به اهمیت موضوع و سؤالات مکرر خوانندگان عزیز، گفت و گویی با دکتر محمد مهدی گویا رییس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی انجام شده است که توجه شما را به آن جلب می‌کنیم.

آقای دکتر اولین بار «کوروناویروس» کی و کجا مشاهده شد؟

دو سال پیش در فروردین ۱۳۹۱ تعدادی پزشک و پرستار در کشور اردن دچار بیماری تنفسی تب‌دار شدیدی شدند که منجر به فوت دو نفر از آنها شد. اما تا شش ماه بعد کسی علت آن را نمی‌دانست. شش ماه بعد مردی از اطراف شهر جده به بیماری شدید تنفسی مبتلا شد که منجر به مرگ وی شد و این اولین بار بود که کوروناویروس جدید در آزمایشگاه شناسایی شد و بررسی مجدد نمونه‌ها نشان داد، علت بیماری پزشکان و پرستاران اردنی

اهداف آموزشی

- امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه مطلب:
- بیماری کوروناویروس را بشناسند.
 - راه‌های انتقال بیماری کورونا ویروس را بیان کنند.
 - نشانه‌های بیماری کورونا ویروس را بشناسند.
 - چگونگی محافظت در مقابل این بیماری را شرح دهند.

در فروردین ۱۳۹۱ هم کوروناویروس جدید بوده است. پس از آن صدها مریض دیگر از کشور عربستان گزارش شده است و چندین بار طغیان بیمارستانی و ابتلای کارکنان بیمارستان در عربستان و امارات متحده عربی رخ داده است.

نشانه‌های اصلی بیماری کوروناویروس جدید Mers چیست؟

بیماری ناشی از کوروناویروس جدید یک بیماری تب‌دار تنفسی (شبه آنفلوآنزا) است که در برخی بیماران ممکن است به طور پیشرونده تشدید شده و باعث عفونت شدید ریوی و تنگی نفس شود. تاکنون در حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد موارد بیماری منجر به مرگ شده است.

دوره نهفتگی این بیماری چند روز است؟

دوره نهفتگی این بیماری از ۲ روز تا ۲ هفته متفاوت است.

راه انتقال این بیماری چیست؟

این بیماری از راه تماس نزدیک با بیماران و هم‌چنین مصرف مواد غذایی و نوشیدنی آلوده (مانند شیر شترهای بیمار) یا آلوده شدن مخاطها بعد از بوسیدن یا تماس دست با سطوح آلوده به بزاق یا ترشحات بیماران، ممکن است منتقل شود.

راه‌های پیشگیری از ابتلا به بیماری Mers چیست؟

از تماس نزدیک یا روبوسی با بیمارانی که بعد از سفر حج یا بازگشت از امارات متحده عربی، اردن، کویت، عمان، قطر و یمن دچار بیماری تنفسی شده باشند، خودداری شود. از مصرف نوشیدنی‌ها و مواد غذایی غیرمطمئن و غیرپاستوریزه خودداری شود. در طول سفر بهداشت فردی رعایت شده و دست‌ها در طول روز چند بار با آب و صابون شسته شود.

منشأ این ویروس کجاست؟

به نظر می‌رسد که این ویروس از خفاش‌ها به شتر

بیمارستانی در برخی بیمارستان های عربستان گزارش شده است.

نحوه برخورد با بیماران تحت بررسی چگونه است؟

موارد متوسط و شدید در بیمارستان بستری می شوند، چراکه در برخی موارد ممکن است بیماری به سرعت پیشرفت کند و بهتر است تحت نظر باشد. جداسازی بیمار از اطرافیان بسیار مهم است. اشیا و سطوح اطراف بیمار آلوده فرض شده و در صورت برخورد دستها با آن اشیا، باید دستها را با آب و صابون شست و شو داد. از بیماران تحت بررسی بر اساس دستورالعمل در بیمارستان نمونه تهیه می شود و به آزمایشگاه ملی آنفلوانزا ارسال می شود. مواردی که در خانه بستری می شوند باید آموزش های لازم را جهت جلوگیری از آلودگی دیگران دریافت کنند. تا زمانی که بهبودی کامل حاصل شود، روند بیماری یا بهبودی روزانه این بیماران پیگیری می شود.

تعریف موارد بیماری جهت گزارش دهی چیست؟

وقتی یک زائر یا مسافر از کشور عربستان برگشته باشد و در عرض ۲ هفته اول بازگشت از سفر، نشانه های بیماری تنفسی در وی پدیدار شود، باید به پزشک معرفی شود تا بررسی های بیشتر از نظر شدت بیماری را انجام دهد و در صورت نیاز به بستری به بیمارستان های مشخص شده توسط معاونت بهداشت معرفی شود. مورد مشکوک دیگر، افرادی هستند که دچار بیماری شدید تنفسی شده باشند و این بیماری در عرض ۲ هفته از ملاقات و تماس نزدیک با زائر حج یا مسافر امارات متحده عربی (یا سایر کشورهای عربی واقع در شبه جزیره عربستان) به وجود آمده باشد.

نحوه تهیه نمونه چگونه است؟

نمونه ها در بیمارستان و بر اساس دستورالعمل تهیه می شود.

اقدام های مورد نیاز در مراجعه بیماران چیست؟

بیماران در مورد انتقال بیماری به دیگران و اصول بهداشتی پیشگیرانه باید آموزش ببینند و از ایشان خواسته می شود تا برای رسیدن به تشخیص قطعی علت بیماری تنفسی و بهبودی نهایی با تیم درمانی همکاری کنند. ملاقات کنندگان محدود می شوند و بیمار در اتاق جداگانه بستری می شود. بیمارانی که در منزل بستری می شوند باید تهویه مناسبی برای اتاق محل بستری بیمار فراهم شود، به عنوان مثال پنجره های اتاق باز باشد. کسی که مسؤول مراقبت از بیمار می شود، بیماری مزمن زمینه ای نداشته باشد. پزشک و پرستاری که قرار است بیمار را معاینه کنند یا اقدام درمانی در فاصله نزدیک برای بیمار انجام دهند از ماسک استفاده کنند.

نقش بهورزان و آنچه باید انجام دهند؟

بهورزان باید حجاج را پس از بازگشت به وطن توجیه کنند که تکمیل خوداظهاری را از اولویت های خود قرار دهند و در صورت بروز نشانه های تنفسی مراتب را به پزشک معالج خود اطلاع دهند. در مورد سایر مسافران کشورهای عربی که گفته شد نیز رعایت این موارد الزامی است.

در پایان ضمن تشکر از آقای دکتر گویا برای ایشان تندرستی و توفیق روزافزون آرزو مندیم.

سندرم تنفسی خاورمیانه: MERS (middle East respiratory syndrome) *
واکنش زنجیره پلی مری: PCR (Polymerase chain reaction) **

منتقل شده و سپس از راه شتر به انسانها انتقال می یابد. نتایج مطالعات نشان می دهد که شترهای عربستانی از ۴۰ سال قبل هم آلوده بوده اند.

آیا این بیماری واکنس دارد؟

خیر در حال حاضر این بیماری واکنس ندارد.

روش تشخیص و تست آزمایشگاهی Mers چیست؟

ترشحات تنفسی بیماران بستری را به آزمایشگاه می فرستند و با آزمایش **PCR تشخیص می دهند.

احتیاط های لازم در این بیماری چیست؟

در برخورد با هر بیماری تنفسی در مسافری که از عربستان سعودی، امارات متحده عربی و یا کشورهای شبه جزیره عربستان بازمی گردد، باید فاصله یک الی دومتر را رعایت کرد. در حین سفر نیز از تماس دست آلوده با مخاط چشم خودداری شود.

وضعیت بیماری در جهان و ایران چگونه است؟

حدود ۸۵ درصد بیماران در عربستان سعودی بوده و قسمت اعظم موارد باقی مانده نیز در امارات متحده عربی و سایر کشورهای عربی شبه جزیره عربستان بوده است. ۲۲ کشور جهان تا کنون موارد بیماری را گزارش کرده اند که انگلستان، فرانسه، ایتالیا، تونس، الجزایر، فیلیپین، مالزی، بنگلادش و ایالات متحده آمریکا نیز با گزارش موارد معدودی در فهرست این ۲۲ کشور قرار دارند. در ایران تنها ۳ مورد بیمار گزارش شده است که پس از ابتلای مورد اول، خواهر وی و یکی از کارکنان بیمارستان نیز به بیماری دچار شدند.

توصیه های لازم برای حجاج چیست؟

حجاج در طول سفر حج بهداشت فردی را به طور کامل رعایت کرده، دستها را چندین بار در طول روز با آب و صابون شست و شو دهند. از خرید و مصرف مواد غذایی و نوشیدنی از دست فروشان خودداری کنند. در صورتی که بیماری مزمن قلبی، کلیوی یا ریوی دارند، توصیه می شود سفر خود را در سال جاری به تعویق بیندازند، به ویژه درباره کسانی که به دفعات نیاز به دیالیز دارند و در عربستان برای دیالیز مجبور به مراجعه به بیمارستان های عربستان سعودی می شوند، زیرا موارد ابتلا به بیماری و طغیان

